

Et fyrtårn af håb i mørke tider: 25 år med West-Eastern Divan Orchestra

Ikke korrekturlæst

Den 15. april 2024 fandt 25-års jubilæumskoncerten for [West-Eastern Divan Orchestra] (<https://west-eastern-divan.org/>) sted i Berliner Philharmonie i Berlin, Tyskland. Felix Mendelssohn Bartholdys berømte Violinkoncert i e-mol (op. 64) og Anton Bruckners Symfoni nr. 4 i Es-dur (i 1878/80-versionen) blev opført i den udsolgte Philharmonie under ledelse af den verdensberømte dirigent og pianist Daniel Barenboim. Solisten i Mendelssohns violinkoncert var den fremragende unge violinist [Yamen Saadi] (<https://west-eastern-divan.org/conversation-yamen-saadi>) fra Ramallah, som har spillet i West-Eastern Divan Orchestra, siden han var 11. I de sidste to år har han været koncertmester i Wiener Statsoperas orkester.

Publikum klappede begejstret og hyldede dirigenten, solisten og orkestret for deres flotte fremførelse af det smukke og krævende program – og for deres personlige eksempel på at stå sammen for lighed og retfærdighed og trodse den aktuelle optrapning i Mellemøsten.

I 1999 grundlagde Daniel Barenboim og den palæstinensiske litteraturforsker Edward W. Said, som døde i 2003, West-Eastern Divan Workshop i Weimar, hvorfra orkestret af samme navn opstod, for at gøre det muligt for unge mennesker at engagere sig i en dialog mellem de forskellige kulturer i Mellemøsten. <https://west-eastern-divan.org/founders>
Orkestrets medlemmer mødes årligt til prøver, foredrag og diskussioner som forberedelse til koncerter og internationale koncertturnéer. Orkestret, der består af lige mange israelske

og arabiske musikere og nogle få spanske, tyrkiske og iranske medlemmer, har fået sit navn fra Goethes digtsamling {West-Eastern Divan}.

Orkestret præsenterer sig selv: "Det eneste politiske aspekt, der er fremherskende i West-Eastern Divan Orchestras arbejde, er overbevisningen om, at der ikke findes nogen militær løsning på den arabisk-israelske konflikt, og at israelernes og palæstinenserens skæbner er uløseligt forbundne. Musik giver den enkelte ret og pligt til at udtrykke sig selv fuldt ud, mens man lytter til sin nabo. Baseret på denne forestilling om lighed, samarbejde og retfærdighed for alle repræsenterer orkestret en alternativ model til den nuværende situation i Mellemøsten og beviser gang på gang, at musik kan bygge broer og nedbryde barrierer, der tidligere blev anset for uoverstigelige."

Intet er bedre egnet til at tænde den gnist af menneskelig kreativitet, der ligger og ulmer i ethvert menneske, og gøre det i stand til at overvinde tilsyneladende helt uløselige problemer, end smuk kunst. Det er princippet om "menneskets æstetiske uddannelse", der kan gøre mennesket virkelig frit, som Friedrich Schiller skrev.

"At forene håb og skønhed med verden"

(Daniel Barenboim og Mariam Saids artikel til aftenens programbrochure introducerede læseren til deres vedholdende, lidenskabelige intervention for at redde en akut truet menneskelig civilisation fra barbari:)

"To og et halvt årti efter grundlæggelsen af West-Eastern Divan Orchestra reflekterer vi over dets arv og dets løfte for fremtiden.

"Vi ser tilbage på mange meningsfulde øjeblikke, fra en historisk koncert i Ramallah i 2005 til en optræden i FN's Generalforsamling og anerkendelsen som Global Advocate for Cultural Understanding, til at spille for pave Benedict XVI i

2012 og ved FN's humanitære topmøde i Istanbul i 2016. Vi husker West-Eastern Orchestra's yderst succesfulde turnéer, stående ovationer i verdens mest prominente koncertsale og utallige øjeblikke med sublime musikalske oplevelser. Vi mindes gaven fra hundredvis af talentfulde kunstnere, som har bæret os med deres musikalitet og passion for vores mission.

“Men vores arbejde er ikke fuldført, og vi markerer dette jubilæum med tungt hjerte. I løbet af de seneste årtier er situationen i Mellemøsten blevet forværret og tilspidset, og en retfærdig, fredelig løsning synes længere væk end nogensinde. I dag, hvor israellerne stadig sørger over dem, der døde den 7. oktober 2023, og afventer skæbnen for dem, der stadig er i fangenskab, er mere end 33.000 palæstinensere blevet dræbt, og over 1 million mennesker, herunder kvinder og børn, sulter og fordrives i Gaza. Hvordan kan vi forblive standhaftige i vores vision om retfærdighed og lighed i lyset af så forfærdelig vold?

“West-Eastern Divan Orchestra har aldrig hævdet at være et “orkester for fred”, som det er blevet kaldt mange gange af andre. Det blev udtænkt som et projekt mod uvidenhed, der opfordrer folk til at lære deres næste at kende og forsøge at forstå, hvad den anden tænker og føler. I 1999 skrev Edward [Said], at den musikalske ånd, der ligger til grund for orkestrets mission, “hverken er et sentimentalt universalmiddel eller en let løsning” på problemerne i vores splittede verden. Men budskabet er ikke desto mindre højt og klart og hævder humanisme som den “sidste modstand, vi har mod de umenneskelige praksisser og uretfærdigheder, der skæmmer menneskets historie.

“I mange år har vores orkester været et fyrtårn af håb, og gennem musikernes utrættelige indsats har det forvandlet sig til den institution i verdensklasse, som det er i dag. Det er nu vores ansvar at forene dette håb og denne skønhed med en verden, der kan virke håbløs. Ved denne betydningsfulde lejlighed undersøger vi vores institutions rolle i verden og

begynder at omskrive alle de ting, der ikke længere tjener os. Vi har ikke svarene til jer i dag, men vi har viljen til at stille vigtige spørgsmål og selvfølgelig det privilegium at dele en aften med smuk, kraftfuld musik med jer.

“Og mens vi alle tager os tid til at lytte, vil vi tillade os at bevare håbet om en fremtid som den, der så modigt blev forestillet for 25 år siden i Weimar.”

I den forstand er West-Eastern Divan Orchestra en inspiration til den ånd, vi alle har brug for i dag. Yderligere oplysninger: <https://daniel-barenboim-stiftung.org/home>

Uddrag fra [Daniel Barenboim Stiftung] (<https://daniel-barenboim-stiftung.org/home>) hjemmeside:

Daniel Barenboim Stiftung (stiftelse) er paraplyorganisation for West-Eastern Divan Orchestra og Barenboim-Said Akademie med Pierre Boulez Saal i Berlin.

Stiftelsens hovedaktiviteter omfatter administration af alle aspekter af West-Eastern Divan Orchestras internationale turnéer, forskellige musik- og uddannelsesprojekter primært i Mellemøsten – såsom Barenboim-Said Music Center i Ramallah – samt individuelle legatprogrammer.

Orkestret har delt scene med internationalt anerkendte solister, herunder Anne-Sophie Mutter, Yo-Yo Ma og Martha Argerich, som siden er blevet udnævnt til æresmedlemmer af orkestret.

West-Eastern Divan Ensemble, som blev skabt af orkestrets koncertmester, Michael Barenboim, i 2019, bringer den samme musikalske ekspertise og ånd til et intimt kammermusikformat.

Foto: Wikimedia